Кам’янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін

Олександр ФЕДЬКОВ

26 серпня 2026 р.
Зі змінами:
18 вересня 2026

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ООК 09 “Спеціальні історичні дисципліни”

для підготовки фахівців *першого (бакалаврського) рівня вищої освіти*

спеціальності *В9 Історія та археологія*
за освітньо-професійною програмою *Історія*
галузі знань *В Культура, мистецтво та гуманітарні науки*
мова навчання *українська*

2026-2027 навчальний рік

Розробник програми: Віталій ГУЦАЛ кандидат історичних наук, доцент кафедри археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін

Затверджено на засіданні кафедри археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін

Протокол № 8 від 26 серпня 2026 року

Завідувач кафедри _____Олександр ФЕДЬКОВ

Зі змінами:

Протокол № 9 від 18 вересня 2026 року

Завідувач кафедри _____ Олександр ФЕДЬКОВ

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми _____ Сергій СИДОРУК

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

- **1. Метою студіювання навчальної дисципліни** є формування у студентів поглибленого розуміння того, що собою являють такі предмети як хронологія, палеографія, нумізматика, метрологія, сфрагістика, ономастика, археологія, які входять до кола «Спеціальних історичних дисциплін". Відтак здобувач освітніх послуг повинен знати світові системи рахунку часу, орієнтуватися у вимірювальних системах країна старого світу, ознайомитися з письмовими пам'ятками, розуміти особливості розвитку грошової системи, знати історію сфрагістичних памяток, розуміти походження назв історичних об'єктів, мати уявлення про сучасні методи дослідження археологічних пам'яток.

Цілі курсу :

- визначити предмет і завдання курсу, а також основні поняття та терміни;
- донести до здобувачів розуміння того, що собою являють такі предмети як хронологія, палеографія, нумізматика, метрологія, сфрагістика, яка їхня роль в роботі дослідника над історичними джерелами;
- сформувати навички історичного мислення, зацікавити у поглибленні і розширенні історичного світогляду.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	**Характеристика навчальної дисципліни**
Семестр вивчення	1
Кількість кредитів ЄКТС	5
Загальний обсяг годин	150
Кількість годин навчальних занять	60
Лекційні заняття	26
Практичні заняття	
Семінарські заняття	34
Лабораторні заняття	
Самостійна інд. робота	90
Форма підсумкового контролю	екзамен

3.Статус дисципліни - *належить до обов'язкових освітніх компонентів професійної підготовки.*

4.Передумови для вивчення дисципліни:

- базові знання отримання при вивченні шкільного курсу історії.

5. Програмні компетентності навчання

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми історії та археології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій і методів гуманітарних та соціальних наук та характеризується комплексністю і невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	**ЗК 06.** Здатність до пошуку та аналізу інформації з досліджуваної проблеми з різних джерел.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	**СК 06.** Здатність використовувати релевантні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також сучасні інформаційні технології для обробки історичних даних.
	СК 10. Здатність вільно оперерувати спеціальною термінологією.
	СК 13. Здатність на фаховому рівні затосовувати методи викладання історії та суміжних дисциплін у загальноосвітніх навчальних закладах різних типів.

6. Програмні результати навчання

Програмні результати	**ПРН 04.** Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами прийнятими у фаховому середовиші.
	ПРН 05. Вміти працювати з письмовим, речовими, етнографічним, усними, архівними та іншими історичними джерелами.

7. Методи навчання: словесні, наочні методи: лекція, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут, робота з різним археологічним матеріалом (артефактами), археологічними картами, довідниками електронними публікаціями та матеріалами наукометричних баз даних, практичні заняття та ін.

8. Засоби діагностики результатів навчання: опитування, тести, самостійна робота, модульна контрольна робота, зокрема із використанням модульного об'єктноорієнтованого динамічного навчального середовища MOODLE, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, студентські презентації та виступи на наукових заходах.

9. Програма навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин денна форма			
	усього	*у тому числі*		
		лекції	*семінарські занят-тя*	*самостійна та індивідуаль-на навчаль-но-дослідна робота*
Змістовий модуль 1. Загальна характеристика дисципліни. Хронологія.				
Тема № 1. Історія виникнення й розвитку спеціальних історичних дисциплін.	10	2	2	6
Тема 2. Способи виміру часу в первісному суспільстві.	13	2	4	7
Тема 3. Юліанський і григоріанський календарі та методика перекладу дат.	13	2	4	7
Змістовий модуль 2. Нумізматика, сфрагістика, метрологія.				
Тема 4. Предмет нумізматики і її завдання.	12	2	3	7
Тема 5. Грошовий обіг в Україні.	12	2	3	7
Тема 6. Міри в первісному суспільстві.	12	2	3	7

Тема 7. Вимірювальні одиниці на українських землях.	12	2	3	7
Тема 8. Печатка як історичне джерело.	11	2	2	7
Змістовий модуль 3. Палеографія та ономастика				
Тема 9. Історія розвитку письма в давніх цивілізаціях.	11	2	2	7
Тема 19. Писемність у східних слов'ян.	11	2	2	7
Тема 11. Розвиток кирилличного письма.	11	2	2	7
Тема 12. Зовнішні ознаки письмових пам’яток XV-XX ст.	11	2	2	7
Тема 13. Ономастика.	11	2	2	7
Разом годин	**150**	**26**	**34**	**90**

10.Форми поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль проводиться з метою перевірки рівня підготовки здобувачів вищої освіти за визначеною темою; забезпечення зворотного зв’язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, управління навчальною мотивацією здобувачів. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів здобувачів при обговоренні теоретичних питань, виконанні практичних завдань, а також у формі тестування та ін. Форма модульного контролю: модульна контрольна робота. Форма підсумкового контролю: екзамен

11. Критерії оцінювання результатів навчання.

Увесь навчальний курс оцінюється в 100 балів. В поточне оцінювання включається: семінарські заняття – 20 балів, модульна контрольна робота –

30 балів, самостійна робота – 5 балів, індивідуальні навчально-дослідні завдання – 5 балів.

Поточний і модульний контроль (60 балів)				Екзамен	**Сума**
				40	100
Поточний контроль	МКР	Самостійна робота	Індивідуальні навчально-дослідні завдання		
20 балів	30 балів	5 балів	5 балів		

Оцінювання семінарського заняття

Оцінювання на семінарських заняттях відбувається за 12 бальною системою відповідно до критеріїв визначених «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка». Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12.

Рівні навчальних досягнень	**Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)**	**Критерії оцінювання**
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так" чи „ні". Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	2	Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так" чи „ні"; може самостійно знайти в підручнику відповідь. Здобувач порушує

		принципи академічної доброчесності.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його, провести за зразком розрахунки; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	5	Здобувач вищої освіти знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі висновки не логічні, не послідовні. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв’язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами. Здобувач переважно дотримується принципів академічної

		доброчесності.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	8	Знання здобувачем вищої освіти досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Високий (творчо-	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати

професійний)		тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах. Здобувач

		дотримується принципів академічної доброчесності.

Відвідування занять. Очікується, що всі здобувачі відвідають лекційні та семінарські заняття курсу. У разі відсутності потрібно обов'язково інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.
«Положення про організацію освітнього процесу в КПНУ імені Івана Огієнка» URL: https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view

Оцінювання самостійної роботи (5 балів)

Контроль за самостійною роботою відбувається на консультаціях за 5-бальною системою оцінювання. Дозволяється захист питань самостійного опрацювання у формі колоквіуму (усно). Успішно виконана самостійна робота вважається, якщо студент отримав рейтинговий бал не менший 60% від загальної кількості балів, виділених на неї, тобто не менше як 6 балів.

Критерії оцінювання

5 балів	Зміст відповідей відповідає проблемам завдань; повнота розкриття завдань; розкриття ключових аспектів завдань. Виконані завдання чітко структуровані. Текст не містить граматичних помилок. Матеріал завдань представлено у повній та закінченій формі.
4 бали	Зміст відповідей відповідає проблемам завдань; зміст їх відповідає суті завдань, якісно і логічно розкритих але не завжди у достатньо повній формі. Виконані завдання чітко структуровані, текст не містить граматичних помилок. Матеріал завдань частково або не завжди закінчено.
3 бали	Зміст відповідей не зовсім відповідає суті визначеним завданням; відносно якісно і логічно розкритих але не завжди у достатньо повній формі; не повне розкриття ключових питань; не усі питання опрацьовано. У тексті зустрічаються граматичні помилки та неточності. Матеріал завдань частковий або не завжди закінчений.
2-0 балів (не зараховано)	Студент допускає грубі помилки при виконанні роботи. Не розуміє сутність її виконання. Не може розкрити та обґрунтувати поставлені питання. Студент не здатен захистити виконані завдання.

Порядок подання та захист ІНДЗ

1. Звіт про виконання ІНДЗ подається на стандартних аркушах з титульною сторінкою стандартного зразка і внутрішнім наповненням із

зазначенням усіх позицій змісту завдання (обсяг – до 25 арк.)

2. ІНДЗ подається викладачеві, який читає лекційний курс з відповідної дисципліни та приймає екзамен, не пізніше ніж за 2 тижні до екзамену.

3. Оцінка за ІНДЗ виставляється на заключному семінарському занятті з курсу на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом ІНДЗ. Можливий захист завдання шляхом усного звіту студента про виконану роботу (до 5 хв.). Після захисту викладач повертає студентові реферат.

4. Оцінка за ІНДЗ є обов'язковим компонентом і враховується при виведенні підсумкової оцінки з навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання ІНДЗ

5 балів	Зміст реферату відповідає обраній для дослідження темі, містить всі необхідні структурні компоненти. Студент вийшов на високий рівень теоретичних узагальнень, провів детальний аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті. Студентом повністю розкритий зміст роботи. На основі проведених досліджень та облікових робіт зроблені ґрунтовні висновки, узагальнення. Студент дотримувався плану-графіку виконання і подання на перевірку викладачу.
4 бали	Зміст реферату відповідає обраній для дослідження темі, містить всі необхідні структурні компоненти. У роботі допущені неточності в теоретичному узагальненні матеріалу. На основі проведеного дослідження зроблені висновки. Студент не дотримався плану-графіку виконання і подання на перевірку викладачу.
3 бали	Зміст роботи відповідає обраній для дослідження темі, однак відсутній послідовний логічний взаємозв'язок між структурними елементами та алгоритм розв'язання поставленої проблеми. В роботі наявний стислий аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті, але прослідковуються проблеми в узагальненні матеріалу. На основі проведених досліджень та облікових робіт не чітко зроблені або й відсутні висновки. Студент не дотримався плану-графіку виконання і подання на перевірку викладачу.
2-0 балів (не зараховано)	Робота виконана з грубими порушеннями: відсутня частина необхідних структурних компонентів. Зміст роботи не відповідає обраній для дослідження темі. В роботі наведені дані, що суперечать обраному джерелу. Нерозкритими залишаються поставлені у роботі завдання. Студент не дотримався плану-графіку виконання і подання на перевірку викладачу.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Після вивчення освітнього компоненту здобувачі пишуть модульну контрольну роботу.

Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі. До її написання допускаються усі студенти. Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання модульних контрольних робіт отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для виконання або не

виконали завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Модульна контрольна робота включає в себе 3 питання теоретичного характеру і два – тестового. Загальна тривалість роботи здобувачів вищої освіти складає (1 год.). Питання теоретичного характеру оцінюються по 8, тестові по 3 бали.

З «Спеціальних історичних дисциплін" здобувачі пишуть одну модульну контрольну роботу.

Критерії оцінювання

Шкала ECTS	Бали	Критерії оцінювання
«відмінно»	**7-8 балів**	Здобувач вищої освіти у відповідях на питання демонструє глибокі знання, повною мірою володіє матеріалом, що дозволяє виявляти розуміння змісту предмету, його основних положень, категоріального апарату тощо, може обґрунтовувати свої судження, аргументуючи правильну відповідь, логічно та послідовно формулює текст відповіді на поставлене завдання.
«добре»	**5-6 балів**	Результати відповідей здобувача вищої освіти відповідають тим самим вимогам, що й для оцінки «відмінно», але при цьому здобувач допускає певні неточності та незначні помилки. Здобувач володіє матеріалом, правильно відповідаючи на поставлені завдання, логічно формулює відповіді, намагаючись аргументувати їх.
«задовільно»	**4 балів**	Відповіді здобувача вищої освіти на питання дозволяють виявити знання і розуміння основних положень предмета, певне володіння категоріальним апаратом, проте характеризуються фрагментарністю, відсутністю повноти та аргументованості. Здобувач допускає помилки при відповідях на питання, не вміє достатньо обґрунтувати свої судження.
«незадовільно»	**3-0 балів (не зараховано)**	Відповіді здобувача вищої освіти на питання не виявили знань та розуміння основних положень предмета, що спричинило значну кількість помилок або, взагалі, повну/часткову відсутність відповідей. Здобувач не вміє логічно побудувати відповідь, обґрунтовувати свої судження, плутається у розумінні категоріального апарату тощо.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем,

незалежно від масштабів плагіату чи обману. URL: https://integrity.kpnu.edu.ua/

Використання здобувачами вищої освіти в освітньому процесі інструментів ШІ чітко визначено «Положенням про використання штучного інтелекту в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка», введено в дію наказом в.о. ректора від 02 вересня 2026 р., № 144-ОД. URL: https://drive.google.com/file/d/1eDvHgbvZUYojWNwNwkIED66qGDPPpHrB/view

Визнання результатів неформальної та (або) інформальної освіти

У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та/або інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно «Порядку визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція)», зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі). URL: https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view

В неформальній освіті:

- закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту освітнього компоненту (окремій темі);
- підготовка конкурсної наукової роботи;
- призове місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт;
- призове місце на Всеукраїнській студентській олімпіаді;

В інформальній освіті:

- наявність наукової публікації;
- громадська або волонтерська діяльність.

Семестровий екзамен (40 балів)

Білет екзамену складається з трьох теоретичних питань, перші два з яких оцінюються по 12 балів, третє, більш складного рівня – 16 балів.

Питання екзаменаційного білета оцінюються відповідно до таких критеріїв:

Оцінка	Вимоги
«Відмінно» 40-35 балів	Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні теоретичні знання, повно викладає вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, розуміє можливість різних тлумачень однієї і тієї ж проблеми, вміє оцінювати аргументи для її доведення, формулює своє бачення проблеми, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, застосовувати знання на практиці у нестандартних ситуаціях, наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно,

	послідовно, вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови.
«Добре» 34-29 балів	Якщо відповідь студента відповідає тим самим вимогам, що і для оцінки «відмінно», але при цьому студент допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу та мовному оформлення висловлювання. Студент вміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях.
«Задовільно» 28-24 балів	Якщо студент виявляє знання і розуміння основних положень предмета, але викладає матеріал неповно і допускає неточності у визначенні понять; не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; не в змозі захистити проект побудови системи роботи з певних тем дисципліни; викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовному оформленні викладу.
«Незадовільно» 23 бали і менше	Якщо студент виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Студент неспроможний виконати стандартні завдання навіть після навідних питань викладача.

Оцінювання екзамену:

Студенти, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, не допускаються до екзамену. Вони допускаються до екзамену після ліквідації академічної заборгованості за результатами поточного контролю. Вважається, що студент підготувався до екзамену, якщо рейтингова оцінка за його результатом більша або дорівнює 24 балам. Студентам, які за екзамен отримали незадовільну оцінку, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки. Ліквідація академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяється до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускається не більше двох разів з навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яка створюється за розпорядженням декана факультету.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до таблиці відповідності.

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з кредитного модуля (навчальної	**Підсумкова оцінка за шкалою ЄКТС**	**Рекомендо-вані системою ЄКТС статистичні**	**Підсумкова оцінка за національною шкалою**
			екзаменаційна

дисципліни)		значення (у %)	
90-100	A (відмінно)/Excellent	10	відмінно
82-89	B (добре)	25	добре
75-81	C (добре)/Good	30	
67-74	D (задовільно)/Satisfactory	25	задовільно
60-66	E (достатньо)/Enough	10	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)/Fail		незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)/Fail		

12. Умови визначення успішного засвоєння освітнього компоненту «Спеціальні історичні дисципліни»:

- кредити присвоюються здобувачам вищої освіти після завершення навчальної дисципліни та успішного оцінювання досягнутих ними результатів навчання;

- критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти оцінювання результатів навчання є досягнення ним мінімального порогового рівня оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту та мінімального порогового рівня оцінки за освітнім компонентом загалом, яких складає 60% від максимально можливої кількості балів, визначеної відповідними нормативними документами Університету;

- здобувач вищої освіти вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю, якщо він не відпрацював пропущені навчальні заняття, не перескладав оцінки 0, 1, 2, 3 отримані на навчальних заняттях, не виконав або виконав модульну контрольну роботу, завдання самостійної та індивідуальної робіт з оцінкою, що становить менше 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт;

- здобувач вищої освіти, який має академічну заборгованість з освітнього компоненту за результатами поточного контролю, не допускається до екзамену. Рішення про недопущення за поданням викладача приймає декан факультету, його оприлюднюють до початку екзамену. У відомості обліку успішності роблять запис «не допущено»;

- здобувач вищої освіти допускається до складання екзамену після ліквідації академічної заборгованості за результатами поточного контролю;

- здобувач вищої освіти підготувався до екзамену з освітнього компонента, якщо його рейтингова оцінка за результатами екзамену є

більшою або рівною 24 балам (60% від максимально можливої для даної форми контролю кількості балів). Рейтингову оцінку такого здобувача вищої освіти з освітнього компонента визначають як суму рейтингової оцінки за результатами поточної успішності та рейтингової оцінки за результатами екзамену;

- якщо допущений до екзамену здобувач вищої освіти не підготувався (його рейтингова оцінка за результатами екзамену є меншою 24 балів), то бали за екзамен до рейтингової оцінки поточної успішності не додаються, виставляють підсумкову оцінку з освітнього компоненту FX за шкалою ЄКТС та «незадовільно» за національною шкалою;

- здобувачам вищої освіти, які за результатами підсумкового контролю у формі екзамену отримали незадовільну оцінку, дозволяють ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки;

- ліквідацію академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяють до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускають не більше двох разів: перший раз – викладачеві, другий – комісії яку створюють за розпорядженням декана факультету;

- відповідь здобувача вищої освіти, який ліквідовує академічну заборгованість на засіданні комісії, оцінюють за 100-бальною шкалою без урахування рейтингової оцінки поточної успішності;

- за неуспішного проходження оцінювання результатів навчання за освітнім компонентом кредити здобувачі вищої освіти не присвоюють;

- якщо здобувач вищої освіти, допущений до семестрового контролю не з’явився на семестровий екзамен, у відомості обліку успішності викладач записує «не з’явився». Про незалежні від здобувача вищої освіти причини (у тому числі непрацездатність у зв’язку із хворобою), які підтверджують неможливість його присутності на екзамені, він має негайно повідомити декана факультету.

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам’янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» URL : (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна.

Для проведення лекційних і практичних занять, а також контролю за самостійною та індивідуальною навчально-дослідною роботою використовуються мультимедійна лекційна аудиторія, мультимедійний проєктор, екран для проектора, ноутбук або персональний комп’ютер, мережа Інтернет, модульне об’єктно-орієнтоване динамічне середовище MOODLE, конференції у Google Meet.

14. Рекомендована література

Основна

1. Бондаренко Г. В. Спеціальні історичні дисципліни Навч. посібник. Луцьк, 2015. 420 с.
2. Горохівський П. І. Спеціальні історичні дисципліни Навчальний посібник. Умань: РВЦ «Софія», 2011. 305 с.
3. Гуцал А. Ф. Давні календарі, міри, монети та письмо. Камянець-Подільський, Оіюм; 2006. 210 с.
4. Історична наука: Термінологічний і понятійний довідник: Навчальний посібник. Київ, 2002. 320 с.
5. Спеціальні історичні дисципліни: Навч. Посібник. [За ред. В.О.Замлинського, М.Ф. Дмитрієнко]. Київ: НКМ ВО, 1992. С. 350 с.
6. Савчин М.С. Допоміжні історичні дисципліни. Дрогобич, 1995.
7. Історичні дисципліни : довідник : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. [І.Н. Войцехівська (кер. авт. кол.), В.В. Томазов, М.Ф.Дмитрієнко та інші]. Київ. : Либідь, 2008. 520 с.
8. Історична хронологія. Календарні системи світу: Навчальний посібник із спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін. [Автор-укладач О.О.Тарасенко]. Київ: КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2004.
9. Яременко М. Спеціальні історичні дисципліни: Навчальний посібник. Київ, 2010. 267 с.

Додаткова

1. Булатов С. Антична нумізматика. Загальні проблеми античної нумізматики. Ч. І. Одеса. 2005.
2. Брайчевський М. Римська монета на території України. Київ: Вид-во АН УРСР,1959.
3. Брайчевський М. Походження слов'янської писемності. Київ: КМ Академія, 1998.
4. Видатні дослідники української археології. [Уклад. В.А.Рудий. Тексти лекцій. Львів, 2005.
5. Винокур І.С., Телегін Д.Я. Археологія України: Підручник. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2004.
6. Войцехівська І. Джерела історичної метрології : аналіз первісників та зіставлення даних. Спеціальні історичні дисципліни : питанння теорії та методики. Вип. 11. Київ. 2004.
7. Герасименко Н. Наукові праці про європейські міри в Україні. Історіографічні дослідження в Україні : Збірник. наук. праць. 2016. Вип. 26.
8. Герасименко Н.О. З історії української метрології: міри об'єму збіжжя й меду. Український історичний журнал. 2014. № 4.
9. Голиш Г. М. Основи нумізматики: Навчальний посібник. Черкаси: Черкаський ЦНТЕІ, 2002.

10. Гай-Нижник П. Запровадження гривні в УНР і емісійна політика уряду у 1918 р. Київська старовина. 2007. №2.

11. Гнатенко Л Кульбакіна С. "Славянская палеографія". Бібліотечний вісник. 2014. № 4.

12. Гаврилюк Н.О., Михальчишин І.Р. Деякі проблеми пам'яткоохоронної справи в Україні (охорона курганів). Археологія. Київ, 2008. №1.

13. Дорофєєва Н. Комаринська З. З історії грошей України. Київ: Національний банк України, Львівський банківський інститут, 2000.

14. Загреба М. Монети України 1992–2017 рр. Київ. 2018

15. Задорожнюк А.Б. Подільські печатки кінця XVIII – середини XX ст. Київ: Софія, 2010.

16. Зварич В., Шуст Р. Нумізматика: Довідник. Тернопіль, Львів: Львів держ. ун-т ім. І.Франка, 1998.

17. Ісаєвич. Я. Українське книговидання: витоки, розвиток, проблеми. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2002.

18. Климишин І.А. Календар і хронологія. 5-те вид., доп. Івано-Франківськ. 2002.

19. Кучинко М.М. Археологія в навчально-виховному процесі в школі : методичні рекомендації по використанню археологічних матеріалів на уроках історії і в позакласній роботі. Луцьк : Волин. ін-т удосконалення вчителів, 1979.

20. Михайловський В. Історія, мова, географія: топоніми середньовічного Поділля.Київ: Темпора, 2021. 412 с.

21. Нечитайло, В. В. Михайлов С. Л. Каталог античных монет Скифии, Березани, Никония, Тиры, Керкинитиды. Киев: Изд-во Киев, 2000.

22. Нечитайло В. В. Каталог монет украинских княжеств XIV – начало XV ст. 64 с. Киев. 2011 г.

23.Одноroженко О. Державна і земельна геральдика і сфрагістика Війська Запорізького: Автореферат дис. канд. істор. н. Київ. 2003.

24. Огієнко І. І. Історія українського друкарства. Київ: Либідь, 1994.

25. Перехрест О.Г. Історична хронологія. Черкаси: Відлуння,1999.

26. Петрик О. Історія монетарного розвитку в Україні. Вісник НБУ. 2007. № 1.

27. Перкун В. Українські сфрагістичні студії 1991–2008 рр.: Стан та перспективи досліджень. Український історичний журнал. 2010. № 1.

28. Фрис В. Історія кириличної рукописної книги в Україні X–XIII ст. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2003.

29. Шологон Л. І. Спеціальні історичні дисципліни: мова та письмо. Конспекти лекційних занять. Івано-Франківськ, 2014.

30. Шуст Р. Нумізматика: історія грошового обігу та монетної справи в Україні. Київ: Знання, 2007.

Інформаційні ресурси

1. Сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського URL: http://www.nbuv.gov.ua/
2. Сайт Національної Парламентської бібліотеки України URL: http://www.nplu.kiev.ua/
3. Сайт Інституту історії України НАН України. URL: http://history.org.ua/uk
4. Сайт Інституту археології НАН України. URL: https://iananu.org.ua/pro-institut
5. Соціальна мережа для співпраці вчених Academia.edu. URL: https://www.academia.edu/
6. Пошукова система вільного доступу Google academia. URL: https://scholar.google.com.ua/